

наукової цінності, можуть бути загальнодержавного або місцевого значення. Збереження, відновлення та екологічно збалансоване відвідування природних об'єктів цілком можливо віднести до факторів сприяння створення мотивації для формування потенціалу кращої спадщини. Саме тому із усіх різновидів туризму для перебування на природних, природно-заповідних територіях територіальні органи обирають екологічний туризм, враховуючи принципи його організації та здійснення. В рамках нашого дослідження для прикладу обрано природно-заповідну територію загальнодержавного значення, яка адміністративно розташована на сільській території (село Козацьке Звенигородського району Черкаської області). Це – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Козацький», історія створення та існування якого, а також сучасні проблемні питання щодо збереження, відновлення та розвитку потребують уваги як з боку держави, місцевих органів самоврядування, так і науковців-дослідників та небайдужих громадських організацій, зокрема екологічного, культурологічного, історичного, туристичного спрямування. Парк було закладено у XVIII столітті. Історія парку, його споруд та історичних постатей, доля яких в ті часи іншої міри пов'язана з селом Козацьке, де був закладений парк, до цих пір ще ґрунтовно не досліджена. Тому й актуальна виявилася тема сприяння створенню туристичних маршрутів, розвитку екотуризму до Козацького.

За даними WTO, термін «екотуризм» активно використовують в індустрії туризму, але велика кількість дослідників відзначає, що поняття «екотуризм» довгий час мало невизначені межі й досі лишається дискусійним [1 – 6]. У Законі України «Про внесення змін до Закону України „Про туризм“ подано організаційні форми та основну класифікацію туризму в Україні [7]. Але окрім адміністративно-правових засад, є ціла низка економіко-облікових аспектів, що тісно пов'язані з питаннями фінансування, оподаткування і які відчутно гальмують розвиток цього виду туризму в Україні. Відсутність методологічної бази й недостатність методичних розробок, проблеми адміністративно-правового регулювання розвитку екологічного туризму додають дослідженням у цій галузі актуальності.

Зважаючи на те, що в рамках нашого дослідження були проаналізовані умови організації екологічного туризму саме на території парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Козацький», доцільно зазначити, що у розділі «Управління в галузі організації, охорони та використання ПЗФ» Закону України «Про природно-заповідний фонд України» спеціально уповноваженим державним органом у цій галузі визначено Міністерство України. Управління територіями та об'єктами ПЗФ, для яких не створюються спеціальні адміністрації, здійснюється підприємствами, установами та організаціями, у виданні яких перебувають ці території та об'єкти. Окремо визначено участь об'єднань громадян в управлінні територіями та об'єктами ПЗФ. Протягом усього періоду з часу визначення загальнодержавного статусу Козацького парку і на сьогодні його збалансованого функціонування не створена відповідна природно-заповідна установа, і сільська рада села Козацьке періодично делегує повноваження щодо опікування парком різним установам, зокрема навчальним закладам. І хоча це не суперечить чинному законодавству, факти порушень правил утримання парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення мали місце й були зафіксовані у відповідних документах. У зв'язку з цим сьогодні актуальним стає питання дотримання вимог природоохоронного законодавства на природно-заповідній території у селі Козацькому та сприяння створенню установи Козацького парку. Природно-заповідний фонд – це банк генфонду рослинного і тваринного світу та об'єкт екологічного туризму. Саме під час організації та надання послуг екотуризму [7] доцільно сприяти вивченню флори та фауни, особливості створення екомережі та інші екологічні питання, зокрема й ті, що стосуються створення екостежок та їх

особливостей на територіях природно-заповідного фонду. Щодо удосконалення законодавства і правових механізмів забезпечення туристичної діяльності у сфері екологічного туризму на сільських територіях в Україні, необхідно, на думку авторів, здійснити аналіз механізмів європейського досвіду з організації екологічного туризму, зокрема на природно-заповідних територіях в межах сільської місцевості, розглянути варіанти напрямів його впровадження та дослідити особливості умов розглянутого законодавства у цій сфері. З метою аналізу розвитку регіону та його окремих територій доцільно визначити його/їх природно-ресурсний потенціал, куди можна віднести зокрема земельні ресурси. У Звенигородському районі є мінеральна вода з підвищеним вмістом радону («Звенигородська»), яка використовується в лікувальних ваннах [8 – 9], що викликає інтерес для дослідження. Черкаська земля багата на об'єкти історико-культурної спадщини, які відображають різні етапи розвитку історії і культури краю, життя і діяльність відомих людей, мають місцеве та наукову цінність. На державному обліку перебувають 1560 пам'яток історії та 132 монументального мистецтва, з яких 4 загальнодержавного значення та 7169 пам'яток археології, з яких 25 загальнодержавного значення. На території області знаходяться 7 історико-культурних та 1 історико-архитектурний заповідники. З них статус національного мають 4 заповідники. Статус державного також мають 4 заповідники [9]. Територія сучасної Черкаської області з найдавніших часів перебувала в зоні стійкого заселення людьми, тут формувалися археологічні культури, які справили помітний вплив на цивілізаційний розвиток не тільки українських земель, а й усього людства. Постановою Кабінету Міністрів України на Черкащині створений єдиний в Україні й у Європі державний історико-культурний заповідник «Трипільська культура». У його склад вклучені останки одиниці великих (сотні гектарів площі) трипільських міст віком 5 тисяч років зокрема й на території Звенигородського району. Протоміст такої давності в Європі всього 19, й 17 з них знаходяться на території Черкаської області.

Вище наведена інформація про об'єкти культурно-історичної, кращої та природної спадщини отримана із офіційних, здебільшого, звітних та програмних документів, що стосуються Черкаської області. Про Козацький парк у с. Козацьке практично в жодному подібному документі мова не йде. Тому повернути втрачену цінність цього природно-заповідного об'єкту – одна з нагальних задач дослідження. Особливо це актуально, враховуючи досвід збереження та розбудови дендропарку «Софіївка» в Умані, з яким порівнюють потенційну привабливість і Козацького парку [5 – 6, 8 – 9].

Природно-заповідний фонд України, на думку автора, по праву можна назвати важливим фактором сприяння розвитку екологічного туризму, зокрема в сільській місцевості. Збереження біо- та ландшафтного різноманіття – багатосекторний процес, який передбачає законодавче, науково-методичне, соціально-економічне забезпечення програм і заходів у цій сфері. Один із перспективних напрямів втілення стратегії збереження біо- та ландшафтного різноманіття пов'язаний із розбудовою екологічної мережі. Серед складників структурних елементів екологічної мережі Черкаської області (загальна площа – 2091,6 тис. га) як адміністративної одиниці України такі, як: загальна площа структурних елементів екологічної мережі (719,5 тис. га), зокрема об'єкти ПЗФ (53,8 тис. га), водно-болотні угіддя (30,4 тис. га), землі водного фонду (135,9 тис. га), ліси та інші лісовкриті площі (338,5 тис. га), курортні та лікувально-оздоровчі території (0,1 тис. га), рекреаційні території (1,4 тис. га), відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом (15,6 тис. га), насадища, снігожаті (143,8 тис. га). Як стратегічний напрямок важливе місце в економічному та соціальному розвитку області відводиться сфері оздоровлення, туризму та відпочинку. Багаті природні ресурси, значний історико-культурний